

Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Mesleğe Yönelik Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki¹

Mehmet Koray SERİN², Ahmet Melih GÜNEŞ³, Hatice DEĞİRMENCI⁴

Özet

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mesleğe yönelik kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırmanın örneklemini Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan 763 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada Saban, Korkmaz ve Akbaşlı (2004) tarafından, Borich' den (1996) uyarlanarak geliştirilen "Öğretmen Adayı Kaygı Ölçeği", Üstüner (2006) tarafından geliştirilen "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistik yöntemlerinden Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ve Varyans Analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre sınıf öğretmeni adaylarının kaygı düzeylerinin "orta düzeyde", öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ise "katılıyorum" düzeyinde olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik kaygı düzeylerinin ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının da okumakta oldukları sınıflara göre farklılık göstermediği, öğretmenlik mesleğine yönelik kaygı düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında ise negatif yönde, orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, kaygı, sınıf öğretmeni

Abstract

The purpose of this study is to determine the relationship between the attitudes towards teaching profession and the anxiety level of prospective primary school teachers. The subject of the study comprises of 763 prospective classroom teachers in Kastamonu University and Gazi University, Department of Classroom Teaching. In the study " Prospective Teacher Anxiety Questionnaire" originally developed by Borich (1996) was adapted by Saban, Korkmaz and Akbaşlı (2004) and "Teaching Profession Attitude Scale" developed by Üstüner (2006) were administered. In the data analysis Pearson moments correlation coefficient was used. According to the findings of the study, prospective teachers' responses to anxiety level was "average" and their responses to attitudes towards teaching was at the level of "agree". The results of the study showed that there was no relationship between the prospective teachers' level of anxiety and their attitudes towards teaching. Also, there was a negative and meaningful relationship between prospective teachers' level of anxiety level and their attitudes towards teaching was at an average level.

Keywords: Attitude toward teaching profession, anxiety, primary school teachers

GİRİŞ

Eğitimin amacı, kişileri yaşadığı toplumun ve toplumun bağlı olduğu çağdaş dünyanın uyumlu bir üyesi haline getirerek onları çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatmaktır. Bireylerin, toplum ve dünyadaki değişme ve gelişmelere ayak uydurabilecek ve katkıda bulunabilecek bir biçimde yetiştirilmeleri gerekir. Bu da, iyi bir eğitim sisteminin yanında, nitelikli bir öğretmen kadrosu ile sağlanır (Dilaver, 1996; Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). Öğretmenlik kısaca eğitim ve öğretme konusunda uzmanlık, bilgi ve beceri gerektiren bir meslek olarak tanımlanırken (Eskicumalı, 2002), daha geniş kapsamda kendine özgü ilke, yöntem ve uygulamaları olan; sosyal, kültürel ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutta çağdaş bir dünya görüşünü içeren kişisel özelliklerin yanı sıra akademik çalışma, mesleki

¹ Bu çalışma XII. Ulusal sınıf öğretmenliği eğitimi sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Arş. Gör. Dr., Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, m.koray_serin@hotmail.com

³ MEB, melihgunes@gmail.com

⁴ Yrd. Doç. Dr., Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, haticedegirmenci07@hotmail.com

formasyon, alanında uzmanlık bilgi ve becerisi gibi mesleki yeterlikler gerektiren profesyonel bir meslek olarak görülmektedir (Erden, 2001).

Eğitim sisteminin başlıca öğelerini öğrenciler, öğretmenler, eğitim programları, yöneticiler, eğitim uzmanları, eğitim teknolojisi, fiziki ve finansal kaynaklar oluşturmaktadır. Bunlar içinde öğretmen, en temel öğedir. Eğitimin niteliği ve kalitesi de büyük ölçüde öğretmenlerin niteliğiyle doğru orantılıdır (Şişman, 2007). Öğretmen heyecanı, kişiliğiyle, davranışlarıyla, bilgisiyle öğrencisini etkileyerek, onların olumlu ya da olumsuz davranış kazanmalarını sağlar. Bu süreç içinde öğretmenin sahip olması gereken nitelikler arasında genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi vardır. Ancak bu yeterliklerin yanında öğretmenin duyuşsal tepkileri de oldukça önemli görülmektedir (Semerci ve Semerci, 2004). Sözü geçen duyuşsal tepkiler öğretmen ve öğretmen adaylarının ilgileri, tutumları, kaygıları, değerleri ve eğilimleri ile ilgilidir (İnceoğlu, 1993). Öğretmenlerin bir öğretim alanına yönelik duyuşsal giriş özelliklerinin niteliğinin, ilgili konu alanına yönelik eylemlerinin yönünü ve derinliğini belirlediği gibi, yöneteceği öğretim/öğrenme etkinliklerini ve dolayısıyla öğrencilerin konu alanına yönelik tutum ve davranışlarını da etkileyeceği düşünülmektedir (Şimşek, 2010). Bu yüzden, öğretmenlik mesleğini icra edecek kişinin öncelikle öğretmenlik mesleğine ilgi duyması, mesleğini en iyi şekilde gerçekleştirmeye yönelik belirli düzeyde bir kaygı hissetmesi, öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu bir tutuma ve öğretebileceklerine ilişkin öz-inanca sahip olması bir gereklilik olarak görülebilir. Diğer bir ifadeyle öğrenme-öğretim sürecini gerçekleştirecek kişinin öncelikle öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu duyuşsal giriş özelliklerine sahip olması beklenir. Bununla birlikte ülkemizde son yıllarda eğitim sistemiyle ilgili en önemli sorunlardan birinin, öğretmen yetiştirme ve yetiştirilen öğretmenlerin niteliğinin oluşturduğu gözlenmektedir (Çapri ve Çelikkaleli, 2008). Öğretmenin, öğrencileri bilgi çağında başarılı kılacak donanıma sahip kişiler olarak yetiştirmesi gerekmektedir (Özden, 2010). Yetiştirilen öğretmenlerin niteliğinde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterliklere ne kadar sahip oldukları, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve icra edecekleri mesleğe ilişkin kaygı düzeylerinin önemli bir yer tuttuğu düşünülmektedir.

Yukarıda vurgulanan duyuşsal alan özelliklerinden olan tutumlar söz konusu özelliklerin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır (İnceoğlu, 1993). Tutum basit bir şekilde bireyin hem deneyim hem de mizacından dolayı belirli bir yolda hareket etme eğilimi ya da zihniyettir (Pickens, 2005). Tutumlar hem sosyal algımızı hem de davranışlarımızı etkilemektedir. Maliki' ye (2013) göre ise tutum kelimesi sosyal psikoloji çerçevesi içerisinde kişinin harekete geçmeye zihinsel hazırlığıdır. Öğretmenlerin nitelikli bir şekilde yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Öğretmen adaylarına sunulan olanakların niteliği tek başına onun mesleğinde yeterli olmasını sağlamayacaktır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumu da bu noktada önemlidir. Sahip olunan tutum bireyin duygularını etkilediği kadar düşünce ve davranışlarını da etkileyebilmektedir (Recepoglu, 2013). Öğretmenin, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumunun niteliği onun mesleğindeki davranışlarının en güçlü belirleyicilerinden birisini yani "öğretmenlik meslek anlayışını" yansıtacağından, öğretmenlerin öğrencilik yıllarındaki kazandıkları öğrenme yaşantılarının, ileride oluşturacakları kendi meslek anlayışları üzerinde etkili olması (Can, 1987), bu yaşantıların mesleğe karşı olumlu tutumlar kazandıracak şekilde düzenlenmesini gerektirmektedir (Çeliköz ve Çetin, 2004). Bu bağlamda ileride öğretmen olacak olan öğretmen adaylarının da mesleğe ilişkin tutumları son derece önemlidir.

Öğretmenlik mesleğinde; öğretmenin mesleğine ilişkin olumlu ya da olumsuz tutumun yanı sıra bir diğer duyuşsal özellik olarak öğretmenlik mesleğine yönelik kaygısı da önemli görülmektedir. Işık (1996), kaygıyı genel olarak tehdit edici bir durum karşısında birey tarafından hissedilen huzursuzluk, belirsizlik, korku, endişe, sıkıntı, kontrol kaybı ve kötü bir şey olacağı beklentisiyle hoş olmayan bir duygu durum (akt: Bozdam, 2008), Singh (2011) hayatın bir parçası ve karşılaştığımız stresle baş etmemizi sağlayan bir etmen ve Atmaca

(2013) da üzüntü, endişe duyulan düşünce ya da tasa olarak tanımlamıştır. Yine aynı şekilde Mishra ve Yadav (2013) da kaygının bireyin performansında önemli bir faktör olduğunu ve anormal boyutlara ulaşmaması ve istenilen seviyede kalması için de kontrol altında olması gerekeceğini belirtmişlerdir. Fuller' a (1969) göre öğretmenlerin mesleğe ilişkin kaygıları belirli zamanlarda belirli noktalarda yoğunlaşır. Bu kaygıları ben merkezli kaygılar, görev-merkezli kaygılar ve öğrenci merkezli kaygılar olmak üzere üç grup altında toplamak mümkündür. Ben merkezli kaygı taşıyan bir öğretmen adayının odak noktası bireyin kendisidir. Birey kendine "Acaba öğretmenlik bana göre bir meslek mi?", "Acaba öğretmenlik mesleğini her gün nasıl yapacağım?", "Acaba sınıfımda gürültü olduğunda okul müdürü ve okuldaki diğer öğretmenler hakkımda ne düşünecek?" gibi soruları yöneltir. Görev merkezli kaygının odak noktası, öğreticilik görevi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu durumdaki bir bireyin "Farklı sınıf ortamlarında eğitim ve öğretim nasıl olmaktadır?", "Acaba öğretim konusunda alanımdaki yeni materyalleri, teknikleri ve fikirleri nasıl elde edebilirim?", "Acaba öğretmenlik görevimde başarılı olabilmem için bana en iyi kim yardım edebilir?" gibi sorular sorar. Öğrenci merkezli kaygının merkezinde ise öğrenci vardır ve bu kaygıyı taşıyan bir öğretmen adayı öğrencilerin bilişsel, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılamaya odaklanmıştır. Bu kaygıyı yaşayan öğretmen adaylarının kendi kendilerine şu soruları sordukları belirtilmiştir: "Öğrenmenin mümkün, kolay ve çabuk olması için Öğrencilere nasıl yardım edebilirim?", "Acaba her bir öğrenciye nasıl yardım edebilirim ki onun için öğrenmek önemli ve vazgeçilmez olsun?", "Acaba özel öğretime muhtaç veya yüksek düzeyde potansiyelli öğrencilere nasıl yardım edebilirim ki bu çocuklar öğrenmelerini okul dışında da başarı ile sürdürebilsinler?" (Saban, Korkmaz, Akbaşlı, 2004).

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları, gelecekte görev yapacakları ilkökul kademesinde mesleklerini nasıl icra edeceklerine dair bir gösterge ya da yordayıcı bir unsur olarak kabul edilebilir. Buradan hareketle mesleğine karşı olumlu bir tutuma sahip olan bir sınıf öğretmenin öğretmenlik mesleğini daha iyi yapma eğiliminde olacağı söylenebilir. Bununla birlikte sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik sahip oldukları değişik kaygı düzeylerinin de mesleğe yönelik tutumlarını; dolayısıyla da temel eğitimin ilk ve en önemli kademesindeki faaliyet ve davranışlarını etkileyebilecek önemli bir etken olduğu ifade edilebilir. Özellikle son yıllarda eğitim fakültesinden mezun olanların sayısı ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın açtığı kadro sayısının örtüşmemesi ve bazı alanlarda yığılımların olması, Kamu Personeli Seçme Sınavı'ndan (KPSS) yüksek puan alma zorunluluğu gibi faktörlerin öğretmen adaylarının kaygılarının artmasına sebep olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte eğitim sisteminde uygulanmaya başlanan 4+4+4 sistemi nedeniyle çok sayıda sınıf öğretmeni norm fazlası konumuna düşmüş; öğretmen atamalarında sınıf öğretmenliği alanına ayrılan kontenjan son yıllarda çok fazla değişkenlik göstermiştir. Buna benzer olumsuz faktörlerden dolayı sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve kaygılarının araştırılması önemli görülmüştür. İlgili literatür incelendiğinde Ekici' nin (2014) öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını; Özen, Yıldız ve Yıldız' ın (2013), son sınıf öğretmen adaylarının mesleğe yönelik kaygı düzeylerini; Doğan ve Çoban' ın (2009) eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve kaygı düzeylerini ve aralarındaki ilişkiyi; Aydın ve Tekneci' nin (2013) zihin engelliler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeylerini; Akgün ve Özgür' ün (2014), bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve kaygı düzeylerini arasındaki ilişkiyi; Pehlivan Baykara' nın (2008), sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile bu tutumların, sosyo-kültürel özelliklerine göre farklılığını; Demirtaş, Cömert ve Özer' in (2011), öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi; İpek, Kahveci ve Camadan' ın (2015) sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ve okul yöneticiliğine karşı tutumlarını belirlemeye yönelik çalışmalar yaptıkları görülmektedir. Genel alanyazın

incelemesi sonucunda sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleğe yönelik kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi bir arada inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Buluç' un (2002) da ifade ettiği gibi tutum ve kaygı objelerinin kapsamında dersler, öğretim elemanları, uygulanan eğitim teknolojisi, mesleki yeterlik, programların uygulanması ve değerlendirilmesi gibi objeler yer almaktadır. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve kaygılarının belirlenmesi, eğitim-öğretim sürecinin daha verimli bir hale getirilmesi, öğrencilerin olumsuz tutum ve kaygılarının saptanarak giderilmeye, olumlu tutumların ise geliştirilmeye çalışılması, öğrenciler, öğretmenler ve yöneticiler açısından oldukça yararlı olacaktır. Bu bağlamda bu araştırmada sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mesleğe yönelik kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlanmıştır. Bu temel amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Sınıf öğretmeni adaylarının algılarına göre mesleki kaygı düzeyleri nasıldır?
2. Sınıf öğretmeni adaylarının algılarına göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları nasıldır?
3. Sınıf öğretmeni adaylarının mesleki kaygı düzeyleri okumakta oldukları sınıflara göre farklılık göstermekte midir?
4. Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
5. Sınıf öğretmeni adaylarının mesleki kaygı düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında nasıl bir ilişki vardır?

YÖNTEM

Bu çalışma, sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mesleğe yönelik kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla, mevcut durumu ortaya koyan ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Tarama modellerinde, araştırmaya konu olan birey, olay ya da nesne, kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Bununla birlikte iki veya daha çok sayıdaki değişen arasında değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemek amaçlanıyorsa ilişkisel tarama modeli kullanılır (Karasar, 2012).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 eğitim öğretim yılında Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem alınmamış ve uygulama döneminde okulda bulunan bütün sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerine ilgili ölçekler uygulanmıştır. Doldurulmayan, eksik ya da yanlış doldurulan ölçekler çıkarıldıktan sonra geriye kalan 763 ölçek araştırmanın veri kaynağını oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında öğretmen adayı kaygı ölçeği ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği kullanılmıştır.

Öğretmen adayı kaygı ölçeği: Saban, Korkmaz ve Akbaşlı (2004) tarafından, Borich' den (1996) uyarlanarak geliştirilen "Öğretmen Adayı Kaygı Ölçeği", "ben merkezli kaygılar" (BMK), "görev merkezli kaygılar" (GMK) ve "öğrenci merkezli kaygılar" (ÖMK) olmak üzere üç bölümden ve toplam 45 maddeden oluşan likert-tipi beşli (1: Hiç kaygılanmıyorum; 5: Oldukça kaygılanıyorum) dereceleme ölçeğidir. Ölçekte yer alan her bölüm için madde sayısı 15' tir. Saban, Korkmaz ve Akbaşlı (2004) öğretmen adayı kaygı ölçeğinin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısına bakmıştır. Buna göre,

Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları ölçeğin birinci bölümü (ben-merkezli kaygılar) için .76, ikinci bölümü (görev-merkezli kaygılar) için .73 ve üçüncü bölümü (öğrenci-merkezli kaygılar) içinde .76 olarak hesaplanmıştır.

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği: Üstüner (2006) tarafından geliştirilen ölçek 34 maddeden oluşmaktadır. 5'li likert tipinde olan ve tek boyuttan oluşan ölçek, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçek maddeleri; kesinlikle katılmıyorum(1), katılmıyorum(2), kararsızım(3), katılıyorum(4), tamamen katılıyorum(5) şeklinde likert tipinde düzenlenmiştir. Ölçekte olumlu maddelerde kodlama "1, 2, 3, 4, 5" şeklinde yapılırken, olumsuz olan 2, 5, 6, 7, 8, 15, 20, 21, 30 ve 32. maddelerde ise değerler ters çevrilerek "5, 4, 3, 2, 1" şeklinde kodlanmıştır. Ölçeğin geçerliliği .89, güvenirlik katsayısı .93' tür.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizinde SPSS 20 programı kullanılıp; aritmetik ortalama (\bar{x}) standart sapma (s), frekans (f), yüzde (%), Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı (r), Varyans Analizi tekniklerinden yararlanılmış, bulgular $p<.05$ anlamlılık düzeyinde test edilmiştir.

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmada ilk olarak sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen adaylığı kaygı ölçeğinde yer alan maddelere verdikleri cevaplar analiz edilerek elde edilen sonuçlar Tablo 1' de sunulmuştur.

Tablo 1. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Adaylığı Kaygı Ölçeğine Verdikleri Cevaplara İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyutlar	n	\bar{x}	s
Ben merkezli kaygılar (BMK)	763	2.97	.73
Öğrenci merkezli kaygılar (ÖMK)	763	2.90	.95
Görev merkezli kaygılar (GMK)	763	2.92	1.04
Genel Kaygı Düzeyi	763	2.93	.83

Tablo 1' de yer alan sınıf öğretmeni adaylarının kaygı düzeylerine yönelik veriler incelendiğinde, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik kaygı düzeylerinin ölçeğin bütünü için orta düzeyde ($\bar{x}=2.93$, $s=.83$) olduğu söylenebilir. Bununla birlikte veriler boyutlara göre analiz edildiğinde ise öğretmen adayları boyutlar arasında en yüksek düzeyde kaygıyı ben merkezli durumlarda yaşayacaklarına dair algıya sahipken ($\bar{x}=2.97$, $s=.73$), sırasıyla görev merkezli ($\bar{x}=2.92$, $s=1.04$) ve öğrenci merkezli ($\bar{x}=2.90$, $s=.95$) durumlarda da orta düzeyde (kısmen kaygılanıyorum) kaygı yaşayacaklarına dair algılara sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmanın bir sonraki aşamasında sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının nasıl olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda uygulanan öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğine verilen cevaplar analiz edilerek sonuçlar Tablo 2' de sunulmuştur.

Tablo 2. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğine Verdikleri Cevaplara İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	n	\bar{x}	s
Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum	763	3.70	.65

Tablo 2' de yer alan sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını gösteren analiz sonuçları incelendiğinde, adayların ölçekte yer alan ifadelere "katılıyorum" ($\bar{x}=3.70$, $s=.65$) derecesinde cevap verdikleri görülmektedir. Buradan hareketle

sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu söylenebilir.

Araştırmanın üçüncü aşamasında sınıf öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik kaygı düzeylerinin okumakta oldukları sınıflara göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmış ve verilerin analiz sonuçları Tablo 3' te gösterilmiştir.

Tablo 3. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınıf Kademelerine Göre Kaygı Düzeyleri Arasındaki Farklılığı Belirlemeye Yönelik Varyans Analizi Sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
GMK	Gruplar Arası	2.02	3	.674	1.270	.283
	Gruplar içi	402.72	759	.531		
	Toplam	404.75	762			
ÖMK	Gruplar Arası	1.43	3	.479	.525	.666
	Gruplar içi	693.800	759	.914		
	Toplam	695.239	762			
BMK	Gruplar Arası	7.772	3	2.591	2.393	.067
	Gruplar içi	821.619	759	1.083		
	Toplam	829.391	762			
Genel Kaygı Düzeyi	Gruplar Arası	2.964	3	.988	1.454	.226
	Gruplar içi	515.827	759	.680		
	Toplam	518.791	762			

Tablo 3' te yer alan veriler incelendiğinde, sınıf öğretmeni adaylarının; Görev Merkezli Kaygı ($F_{(3-759)} = 1.270, p>.05$), Öğrenci Merkezli Kaygı ($F_{(3-759)} = .525, p>.05$), Ben Merkezli Kaygı ($F_{(3-759)} = 2.393, p>.05$) boyutları ile ölçeğin bütününe dair ($F_{(3-759)} = 1.454, p>.05$) genel kaygı düzeylerine yönelik algılarında, öğrenim görmekte oldukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırmanın sonraki aşamasında sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmış ve sonuçlar Tablo 4' te sunulmuştur.

Tablo 4. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarını Okumakta Oldukları Sınıf Düzeylerine Göre Belirlemeye Yönelik Varyans Analizi Sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum	Gruplar Arası	.440	3	.147	.344	.794
	Gruplar içi	323.607	759	.426		
	Toplam	324.047	762			

Tablo 4' te yer alan sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını okumakta oldukları sınıf değişkenine göre inceleyen varyans analizi sonuçları incelendiğinde sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı ($F_{(3-759)} = .344, p>.05$) sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın son aşamasında ise sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik kaygı düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson çift yönlü korelasyon analizi yapılarak sonuçlar Tablo 5' te sunulmuştur.

Tablo 5. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Kaygıları İle Mesleğe Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları

	2.	3.	4.	5.
1. Görev Merkezli Kaygı	.69**	.66**	.84**	-.19**
2. Öğrenci Merkezli Kaygı		.81**	.93**	-.29**
3. Ben Merkezli Kaygı			.93**	-.32**
4. Öğretmen Adayı Genel Kaygı Düzeyi				-.30**
5. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum				1.0

**p<.01

Tablo 5' te yer alan sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen aday genel kaygı düzeyi ve alt boyutları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon analizi sonuçlarına göre sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik genel kaygı düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında negatif yönde, orta düzeyde ($r = -.30, p < .01$) bir ilişki olduğu görülmüştür. Öğretmen adayı kaygı ölçeği alt boyutları ile mesleğe yönelik tutum arasındaki ilişkilere bakıldığında ise alt boyutlardan ben merkezli kaygı ile mesleğe yönelik tutum arasında orta düzey, negatif yönlü ($r = -.32, p < .01$) bir ilişkinin varlığından söz edilebilirken, öğrenci merkezli kaygı ($r = -.29, p < .01$) ve görev merkezli kaygı ($r = -.19, p < .01$) ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre sınıf öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik olumlu tutum geliştirdikçe mesleki kaygılarının azaldığı söylenebilir. Korelasyon katsayısı, iki değişken arasındaki ilişkinin miktarını bulup yorumlamak amacıyla kullanılır. Korelasyon katsayısının mutlak değer olarak 0.70-1.00 arasında olması yüksek, 0.70-0.30 arasında olması orta, 0.30-0.00 arasında olması ise düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, 2010). Buna göre görev merkezli kaygı dışındaki boyutların korelasyon katsayılarının orta-düşük düzey aralığında olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mesleğe yönelik kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırıldığı bu çalışmanın sonuçlarına göre kaygı düzeylerine yönelik veriler analiz edildiğinde, sınıf öğretmeni adaylarının kaygı düzeylerinin genel olarak "orta düzeyde" olduğu görülmektedir. Singh (2011) de yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının kaygı düzeylerini orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Köse (2006), Doğan ve Çoban (2009), Özen, Yıldız ve Yıldız (2013) ve Dilmaç (2010) ise yaptıkları çalışmalarda öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin düşük düzeyde bulmuşlardır. Sınıf öğretmeni adaylarının kaygı düzeylerine yönelik veriler boyutlara göre analiz edildiğinde ise ortalama puanlar arasında çok fazla farklılık bulunmamakla birlikte öğretmen adaylarının en çok yaşayacağını düşündüğü kaygı türünün ben merkezli kaygı olduğu, bu kaygı türünü de görev merkezli kaygı ve öğrenci merkezli kaygı durumlarının takip ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Dilmaç (2010), yaptığı çalışmasında da öğretmen adaylarının sırasıyla en çok ben-merkezli kaygı, görev merkezli kaygı ve öğrenci merkezli kaygı durumlarına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan diğer çalışmalara bakıldığında; Köse (2006) yaptığı çalışmasında öğretmen adaylarının sırasıyla öğrenci merkezli kaygı, görev merkezli kaygı ve ben-merkezli kaygı durumlarına sahip olduğu, Temiz (2011), yaptığı çalışmasında öğretmen adaylarının ben-merkezli kaygı ve görev-merkezli kaygıyı eşit düzeyde sahip olduğu bu kaygı türlerini de öğrenci-merkezli kaygının takip ettiği, Atmaca (2013), yaptığı çalışmasında öğretmen adaylarının görev-merkezli kaygı düzeylerinin ben-merkezli ve öğrenci-merkezli kaygı düzeylerinden çok daha yüksek olduğu ve Özen, vd. (2013) ise öğretmen adaylarının sırasıyla en çok öğrenci-merkezli kaygı, ben-merkezli kaygı ve görev-merkezli kaygı durumlarına sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Taşğın' a (2006) göre, göreve yeni başlayacak öğretmen adayları olarak öğrencilerin öğretmenlik görevini başarılı bir şekilde yerine getirip getiremeyeceklerine ilişkin kaygı düzeylerinin yüksek olması doğaldır. Buna karşılık Ünal ve Alaz' a (2008) göre ise yüksek düzeyde kaygı, kişinin enerjisini verimli bir biçimde kullanarak, dikkatini yapacağı işe yönlendirmesini engeller. Böylelikle geçmiş birikimlerin kullanılarak, sonuca ulaşılması güç hale gelebilir. Böylelikle yetenekler kendini gerçekleştiremez ve bu durum stres, kaygı ve ileri düzeyde depresyonla sonuçlanabilmektedir. Bu bilgiler paralelinde bu çalışma sonucunda ulaşılan sınıf öğretmeni adaylarının sahip olduğu orta düzey kaygının olumlu görülebileceği söylenebilir.

Araştırmanın ikinci alt problemi olan sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesine yönelik veriler analiz edildiğinde, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının “katılıyorum” düzeyinde yani olumlu ve orta düzeyin üzerinde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırmada elde edilen bu bulgu bazı alanyazın araştırmalarının sonuçları ile tutarlılık göstermektedir. Bulut (2009) ile Ergen ve Töman (2014) da yapmış oldukları çalışmada öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının “katılıyorum” düzeyinde olduğu sonucuna, Akgün ve Özgür (2014) ile Özder, Konedralı ve Zeki (2010) de öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca Üstün, Erkan ve Akman (2004), Doğan ve Çoban (2009), Güneyli ve Aslan (2009), Korkmaz ve Usta (2010), İlter ve Köksalan (2011) da yapmış oldukları çalışmalarda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu bulguya dayanarak, sınıf öğretmeni adaylarının mesleklerini sevdikleri, benimsedikleri, mesleklerine ilgi duydukları söylenebilir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olması önemlidir çünkü öğretmen, mesleğine yönelik tutumu ile öğrencilerin öğrenmesi aynı zamanda kişiliklerinin oluşmasında önemli bir köşe taşıdır. Çetin (2006) öğretmenin tutumunun, duygusal tepkilerinin, alışkanlıklarının ve kişiliğinin öğrenciyi etkilemekte olduğunu, öğrencinin, öğretmenin anlattığı konudan çok, konuya yaklaşımına dikkat ettiğini ve olayları yorumlama biçiminden etkilendiğini vurgulamaktadır. Gourneau (2005) da benzer şekilde öğretmen tutumlarının ve bu tutumlar neticesinde gerçekleştirilen eylemlerin öğrencilerin yaşantıları üzerinde olumlu farklılıklar meydana getirebileceğini ifade etmiştir. Derman, Özkan, Altuk ve Mülazımoğlu (2008) bireyin başarılı bir öğretmen olabilmesi için, hem iyi bir konu alanı bilgisine, hem de öğretmenlik formasyonu bilgisine sahip olması ve öğretmeye güdülenmesi, öğretmenliğe gönül vermesi gerektiğini ifade etmiştir.

Sınıf öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik kaygı düzeylerinin okumakta oldukları sınıflara göre farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan verilerin analizinde sınıf öğretmeni adaylarının genel kaygı düzeylerine yönelik algılarında, öğrenim görmekte oldukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Veriler boyutlar açısından incelendiğinde ise görev merkezli kaygı, öğrenci merkezli kaygı, ben merkezli kaygı boyutları ile öğrenim görmekte oldukları sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Aydın ve Tekneci (2013) de yaptığı çalışmasında zihinsel engelliler öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin kaygı düzeylerinin sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Saban vd. (2004) yaptıkları çalışmalarında birinci sınıf öğretmen adaylarının mesleki kaygıları daha çok "öğrenciler" üzerinde yoğunlaşırken, dördüncü sınıf öğretmen adaylarının mesleki kaygıları daha çok "öğretmenlik görevi" üzerinde yoğunlaştığı, Ünalı ve Alaz (2008) da coğrafya öğretmen adaylarının buldukları sınıflar iki gruba ayrılmıştır. İlk grupta birinci ve ikinci sınıflar, ikinci grupta ise dördüncü ve beşinci sınıfların verileri birleştirilmiştir. İlk grubun (1. ve 2. sınıf) “görev merkezli ve ben-merkezli kaygıları” anlamlı derecede ikinci gruptan (4. ve 5.sınıf) düşük olduğu, Mergen ve diğerleri (2014) de yaptıkları çalışmada mesleki kaygıların dördüncü sınıflardan ziyade daha çok birinci sınıflarda görüldüğü sonucuna ulaşmışlardır. Öğretmen adaylarının meslekle ilgili kaygıları belirli zaman aralıklarında bazı noktalarda yoğunlaşır. Özellikle bu kaygılar mezuniyet aşamasında, atanma, KPSS veya iş bulma kaygılarıyla doruk noktasına ulaşır (Atmaca, 2013).

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan verilerin analizinde ise sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Pehlivan Baykara (2008), Özder vd. (2010), Tekerek ve Polat (2011) ve Mergen vd.

(2014) de öğrenim görülen sınıf düzeyi ile öğretmenlik mesleği arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını sonuçlarına ulaşmışlardır. Tanel, Şengören ve Tanel' in (2007) yaptıkları çalışmada öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının dördüncü sınıf lehine anlamlı bir farklılık olduğu, Sağlam' ın (2008) yaptığı çalışmada üst sınıflara doğru öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumun arttığı, Çapa ve Çil' in (2000) yaptığı çalışmada da öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar ile ikinci ve üçüncü sınıflar arasında anlamlı bir fark olduğu ve üçüncü sınıfların ikinci sınıflara göre mesleğe karşı daha olumlu tutum içinde olduğu, 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile 2. ve 4. sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir farkın olmadığı, Aydın ve Tenekeci (2013) de yaptığı çalışmasında zihinsel engelliler öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının 4. sınıfta okuyan öğrencilerin lehine arttığı sonucuna ulaşmışlardır.

Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik kaygı düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiye yönelik yapılan verilerin analizinde ise sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik kaygı düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında negatif yönde, orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adayları kaygı ölçeği alt boyutları ile mesleğe yönelik tutum arasındaki ilişkilere bakıldığında ben merkezli kaygı ile mesleğe yönelik tutum arasında orta düzey, negatif yönlü bir ilişki, öğrenci merkezli kaygı ve görev merkezli kaygı ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum arasında negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Doğan ve Çoban (2009) da eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlediği çalışmasında tutum ile kaygı arasında düşük düzeyde negatif ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ulaşılan bu bulgu neticesinde sınıf öğretmeni adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutum geliştirmeleri halinde kaygı düzeylerinin düşük olabileceği ya da mesleğe yönelik yüksek düzeyde kaygı duymaları halinde olumsuz tutum geliştirebilecekleri söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Akgün, F. ve Özgür, H. (2014). Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile mesleki kaygılarının incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10 (5), 1206-1223.
- Atmaca, H. (2013). Almanca, Fransızca ve İngilizce öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygıları. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (10): 67-76.
- Aydın, A. ve Tekneci, E. (2013). Zihin engelliler öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(2): 1-12.
- Bozdam, A. (2008). Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- Buluç, B.(2002). Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik sertifikası programlarına yönelik tutumları. *Toplumsal Düşünce Dergisi*, 3 (5), 41-48.
- Bulut, İ. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 14, 13-24.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pegem Akademi
- Can, G. (1987). Öğretmenlik meslek anlayışı üzerine bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, (1)
- Çapa, Y. ve Çil, N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18: 69-73.
- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53.
- Çelikten, M., Şanal, M., ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Çeliköz, N. ve Çetin, F. (2004). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler, *Milli Eğitim Dergisi*, 32 (162):136-145.
- Çetin, Ş. (2006). Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin geliştirilmesi (geçerlik ve güvenilirlik çalışması). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18: 28-37
- Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları, *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 96-111.
- Derman, A., Özkan, E., Altuk, Y.G. ve Mülazımoğlu, İ. E. (2008). Kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 2, s. 113-127.
- Dilmaç, O. (2010). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 24: 49-65.
- Doğan, T., ve Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 34, 153.
- Ekici, F. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi örneği). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (35), 658-665.
- Erden, M. (2001). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Ergen, Y. ve Töman, U. (2014). Sınıf öğretmenliği 4. sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi (Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 375-383.

- Eskicumalı, A. (2002). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Yüksel Özden (Ed.) Eğitim Öğretim ve Öğretmenlik Mesleği (s.1-31).
- Güneyli, A. ve Aslan, C. (2009). Evaluation of Turkish prospective teachers' attitudes towards teaching profession (Near East Universitycase). *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1: 313-319.
- Gourneau, B. (2005). Five attitudes of effective teachers: implications for teacher training. *Essays in Education*, vol.13, p. 1-8.
- İlter, İ. ve Köksalan, B. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine olan tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1): 113-128.
- İnceoğlu, M. (1993). *Tutum, algı, iletişim*. Ankara: Verso Yayıncılık.
- İpek, C., Kahveci, G. ve Camadan, F. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ve okul yöneticiliğine yönelik tutumları. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 211-226.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Korkmaz, Ö. ve Usta, E. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları ile algıladıkları etkileşim-izlenme kaygıları ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl 14, sayı 3.109-130.
- Köse, S. (2006). Müzik öğretmeni adaylarının mesleki kaygıları, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 12, 80-89.
- Maliki, A. E. (2013). Attitudes towards the teaching profession of students from the Faculty of Education, Niger Delta University. *International Journal of Social Science Research*, 1 (1): 11-18.
- Mergen, H., Arslan, H., Erdoğan Mergen, B. ve Arslan, E. (2014). Öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik tutum ve kaygıları. *NWSA-Education Sciences*; 9(2): 162-177.
- Mishra, S. K. ve Yadav, B. (2013). Job anxiety and personality adjustment of secondary school teachers in relation of gender and types of teacher. *Educational Research International*, 1(1): 105-126.
- Özden, Y. (2010). *Öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özder, H., Konedralı, G. ve Zeki, C. P. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 16 (2), 253-275.
- Özen, R., Yıldız, S. ve Yıldız, K. (2013). Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeyleri. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*. 3 (6), 21-30.
- Pehlivan Baykara, K. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 151-168.
- Pickens, J. (2005). Attitudes and perceptions. In N. Borkowski (Ed.), *Organizational behavior* (pp. 43-76). Sudbury, MA: Jones and Bartlett Publishers
- Recepoglu, E. (2013). Öğretmen adaylarının yaşam doyumları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel sayı (1), 311-326.
- Saban, A., Korkmaz, İ. ve Akbaşı, S. (2004). Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları, *Eğitim Araştırmaları*, 5 (17): 198 - 209.
- Sağlam, A. Ç. (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 59-69.
- Semerci, N. ve Semerci, Ç. (2004). Türkiye'de öğretmenlik tutumları, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (1) , 137-146.
- Singh, S. (2011). Level of anxiety among prospective teachers. *SPIJE*, 7 (7): 17-21.
- Şimşek, A. (2010). Sınıf ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tarih öğretimine ilişkin tutumları. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2 (1), 181 -203.
- Şişman, M. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Akademi.

- Tanel, R., Şengören, S. K. ve Tanel, Z. (2007). Fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 1-9.
- Taşgın, Ö. (2006). Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(2):679-686.
- Tekerek, M. ve Polat, S. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. 5th International Computer & Instructional Technologies Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Fırat Üniversitesi, Elazığ
- Temiz, E. (2011). Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin cinsiyet ve alan değişkenleri açısından incelenmesi. *Journal of New World Science Academy*, 6(2).
- Ünaldı, Ü. ve Alaz, A. (2008). Coğrafya öğretmenliğinde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 26, Sayfa 1-13.
- Üstün, E., Erkan, S., ve Akman, B. (2004). Türkiye'de okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenliğe ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2): 129-136.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Eğitim Yönetimi*, 12 (45) ,109-127.

The Relationship Between The Attitudes Towards Teaching Profession and The Anxiety Level of Prospective Primary School Teachers

Mehmet Koray SERİN⁵, Ahmet Melih GÜNEŞ⁶, Hatice DEĞİRMENCI⁷

Summary

INTRODUCTION

General knowledge, field information and teaching competency are the qualities a teacher should have. However, a teacher's emotional reactions are seen to be critical as well. The emotional reactions include teachers' and prospective teachers' interests, attitudes, concerns, values and tendencies. Accordingly, a teacher who has a positive attitude towards her/his job can be said to be a good teacher. Besides, it is possible to say that various levels of anxiety can affect a prospective teacher's attitudes towards teaching; therefore, it can impact her/his behaviours in the basic education, which is quite important. The current study aims to determine the relationship between prospective class teachers' attitudes towards teaching and their anxiety level by answering the following questions:

1. What are the perceived professional anxiety levels of prospective teachers?
2. What are the attitudes of prospective class teachers towards teaching profession?
3. Is there any difference between the prospective class teachers' anxiety levels in terms of the year that are studying at university?
4. Is there any difference between the prospective class teachers' attitudes towards teaching profession in terms of the year that are studying at university?
5. What is the relationship between the prospective teachers' professional anxiety levels and attitudes towards teaching profession?

METHOD

In this study relational screening model was used to determine the relationship between the anxiety levels and attitudes towards teaching profession of prospective class teachers. The sample of the study comprised the prospective teachers studying at Kastamonu University Education Faculty and Gazi University Education Faculty. The related scales were applied to all the students in the primary school class teaching department. When the incomplete or wrongly filled questionnaires were eliminated, 763 questionnaires were taken into assessment. In the study, "Prospective Teachers' Anxiety Scale" developed by Borich and adapted by Saban, Korkmaz and Akbaşı and "Attitudes towards Teaching Profession Scale" developed by Üstüner were used. Obtained data were analyzed using SPSS 20: Pearson product moment correlation coefficient and variance analysis techniques were used.

FINDINGS

When the data related to prospective teachers' anxiety levels were analyzed, the anxiety levels of them were found to be at a moderate level. The analysis of the data related to anxiety levels in terms of dimensions reveal that prospective teachers will experience self-centered anxiety and student-centered anxiety. The analysis of the data related to attitudes

⁵ Res. Assist. PhD., Kastamonu University, Faculty of Education, m.koray_serin@hotmail.com

⁶ Ministry of National Education, melihgunes@gmail.com

⁷ Assist. Prof., Aksaray University, Faculty of Education, haticedegirmenci07@hotmail.com

towards teaching profession reveal that prospective teachers' answers to the scale were "agree" and their attitudes towards teaching profession were positive above average. Prospective teachers' level of anxiety related to teaching profession and their attitudes towards teaching did not show any significant difference in terms of the year they are studying at the university. The relationship between their anxiety level and attitudes towards teaching profession was found to be at a moderate level. There is also a negative and relationship between the subdimensions of prospective teachers' anxiety level and their attitudes towards teaching profession at a moderate level. And there is a negative relationship between student-centered anxiety and attitudes towards teaching profession at a low level. These findings indicate that if primary school class teachers develop positive attitudes towards teaching profession, their level of anxiety drops off or if they experience high levels of anxiety towards teaching, they may develop negative attitudes towards their profession.